

Beágyazva életünk meséjébe

Szalay László Pál

A tűnt idő a repedezett sziklafalon bukik alá. A sirályok gyászéneke, a tenger marta köveken szétmálló percdarabkák felett egy-egy könnytapasz. Húsbá vésett barázda ez a javából, ha nyomában vér nem is serken. Szemcirádák, tarvátságok, homlokárcok, s mindaz, mi körülöttük elsuhan, mögöttük megfogant. Miközben kifelé vonulok az adott percből, hallom gyermekkori játszópajtásom frappáns összegzését: „De csúf öregember lett belőled.” A gyermeki burrok lemállott, de vajon történt ezalatt más is velem? Ó, hány hanyagul elkoptatott kilométer, cipő és barátság maradt el mögöttem. Mintha a mindenkori jelen nem lenne teljes. Feszíték még rajta, tágítom, de ezzel együtt figyelmem fókusza, aktuális jelenlétem végérvényesen megváltozik.

Fészkelődöm, vagy, mondhatni, göröngyöket taposva, ösvényeket lépésimhez szelídítve, úton vagyok. Németh Gábor az ősi almafától indul, ami alatt egykor bölcsője ringott. Szeretné megérteni lényének egy előle eltitkolt jegyét, zsidóságát. Újralapozva a regényt, hallom a hangját és nézegetem a rajzot, amit neveink mellé kanyarított nászutunkon: Ibolyának és Lacinak szívből. Pula elhagyott Művelődési Házában ülve az életem történetében főszereplő vagyok, miközben Gábor, a szerző 45 év történetét tenné a helyére. „Nehéz és veszélyes élet a proliké, mártírum és vállalat, ám a végén meghozza az üdvösséget... Proletárok voltunk valamikor? Most meg már nem? Zsidó prolik? Akik most már se nem prolik, se nem zsidók? Akik már akkor ministráltak? De hát a nagyapám alapította a Kommunista Pártot.” Kibogozni való akadt Németh Gábornál és találni néhány holmit a padláson felénk is. Hogyan kerülhet egy élet a helyére, csakis visszafelé tekintve van erre esély?

Petőfi közismert és mindannyiunk által szavalt verse, a *Füstbement terv* épp rögzíti az idő nyargalását, ahogy suta kezéből kicsusszan. A mi feladatunk nem a zablá szorongatása, sokkal inkább az, hogy a történetünkbe végre megérkezzünk. Ez teszi ünnepé a költő számára a mindennapi eseményt: „S a kis szobába toppanék... Röpült felém anyám... S én csügtemem ajkán... szótlantul..., mint gyümölcs a fán.” Az el nem választható, csak időlegesen távolkerült részek újra egymás partjait nyaldossák. Az apró részletek áldott összjátéka a megismételhetetlenség derengésébe vonják az eseményben osztozókat.

Dylan Thomas gyermekségéről írt memoárjában még árnyaltabb képet rajzol az egyértelművé és beteljesüléssé nemesedő pillanatról. „Egy percig még a kicsi, összefagyott, pisze orrú meseköltő voltam, aki halálra rémülten ácsorgott a sötét utcácskában, merev ünneplőjében... de a másik percben már én voltam az eltűnt királyfi, aki ízléses városi öltönyben tér haza a boldog rokon körbe, s most itt áll, történeti biztonságos középpontjában és hallja, hogy az óra meghirdeti érkezését.” Észrevesszük, kitűnik a zajló, harcoss, kusza jelenben, hogy épp ott vagyunk, ahová vártak minket. Nem is gondolnánk, hogy van olyan, aki titkon szurkol beérkezésünknek, aki már korábbról figyelte csetlő lépéseinket.

Zádorka, a kislányom már egy órája hangokat hallat a szobájából. Nyugodt ez a reggel, nem kell sietnünk, anya is pihenhet. Épp egy gondolatnak a végéhez érek, amikor úgy döntök, ideje felállni. Az ajtójához lopózom, hogy meg ne neszelje közeledtem. A reggeli napfény sugarai és az ő arany tincsei ölelkeznek. Közben szemei, mindezt keresztezve egy könyvecskébe mélyednek. Három és fél éves, megkülönbözteti már, mi a szám és mi a betű, az ujjával kísérvé a szöveget mesél. A frissen belőtt katicás fülbevalójáról, az ovis társaival gondozott képzeletbeli nyuszifarmról, az unokatesóitól kapott poncsóról és persze Főnökről, a Hegyi út kutyájáról, aki arcon nyalta. Lapoz egyet, hogy újabb fejezetbe kezdhesen, s hogy élete meséje ezen a reggelen ott folytatódjon, ahol este abbahagyta.

Azt gondolom, hogy az az igazi kitüntetés, amikor ráérezünk saját történetünk ízére. S nap-nap után megtesszük azt az apró mozdulatot, ami Márai szerint a mű és a lélek vegykonyhájában elengedhetetlen a beteljesüléshez. Így épül fel lassan a katedrális kint s bent. Végül lesz hol és lesz miért imádkozni. A csendben a távozás és érkezés között felgyűrődött idő végre kisimul. A dolgok a helyükre kerülnek, és egy korszak labirintusának kijárata felpattan.